

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาพฤติกรรมการใช้เงินของกลุ่มเกษตรกรรวมทั้งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนภายใต้การพึ่งพาทรัพยากรภายในชุมชน แสดงให้เห็นว่าหากเราจัดทำบัญชีรับจ่ายเงินในแต่ละวัน และวิเคราะห์ผลการบันทึกบัญชีโดยใช้หลักคิดตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้รู้จักใช้เงิน รู้จักอดออม มีการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เราจะมีความสุข มีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดี เกิดเป็นการพัฒนาสังคมและประเทศที่สมดุลและยั่งยืนตลอดไป

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ สภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักรูปแบบการพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักร และรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

1. สภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักร

กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 43 - 46 ปี มีรายได้เฉลี่ย 4,152 บาทต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำผลิตภัณฑ์ลำไยสีทองอบแห้ง รายได้อื่นมาจากการรับจ้างทั่วไปและการทำงานในนิคมอุตสาหกรรมลำพูน รายจ่ายที่จำเป็นเฉลี่ย 3,769 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารและค่าน้ำค่าไฟ รองลงมาเป็นค่าเล่าเรียนของบุตร และรายจ่ายอื่น เช่น ค่าน้ำมันรถ รายจ่ายที่ไม่จำเป็นเฉลี่ย 350 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่เป็นค่าห่วย รองลงมาเป็นค่าเหล้า กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักรส่วนใหญ่มีหนี้สินจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 63 สำหรับการออมเงินมีจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 80

กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักรมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง โดยกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักรมีความเห็นว่าแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ในระดับมาก ปัจจุบันและอนาคตกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักรจะปฏิบัติตามแนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก

กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัคสนใจข้อมูลจากรายงานทางการเงินในเรื่อง สภาพคล่อง การวางแผนทางการเงิน การวางแผนการผลิต ปริมาณลำไยสด ต้นทุนลำไยสด และมูลค่าการขายลำไยอบแห้ง ในระดับมาก สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการประมาณการเงินสดสำหรับอนาคต ปริมาณการขายลำไยอบแห้ง การคำนวณค่าแรงงาน รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร และงบประมาณ กลุ่มเกษตรกรให้ความสนใจในระดับปานกลาง ข้อมูลเกี่ยวกับกำไรสุทธิและปริมาณลำไยอบแห้งคงเหลือ กลุ่มเกษตรกรให้ความสนใจในระดับน้อย

สภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัคยังมีน้อย แต่ความรู้ด้านการทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรมีมาก เช่น กลุ่มเกษตรกรมีความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแต่มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนน้อยเนื่องจากรายได้ไม่สม่ำเสมอทำให้บางเดือนมีแต่รายจ่ายเพียงอย่างเดียว และกลุ่มเกษตรกรมีความรู้ด้านบัญชีต้นทุนลำไยอบแห้งเป็นอย่างดีจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลเพิ่มเติมในแบบสอบถามเกี่ยวกับต้นทุนลำไยอบแห้ง ค่าใช้จ่ายในการทำลำไยอบแห้ง ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ต้นทุนคงที่ เช่น ค่าโรงเรือน ค่าก่อสร้างเตา ค่าพัดลม ค่าถาดตากลำไย ตะกร้า กระด้ง กระละมั่ง เป็นต้น ต้นทุนผันแปร เช่น ค่าปุ๋ยและสารเคมี ค่าน้ำค่าไฟ ค่าน้ำมัน ค่าลำไยสด ค่าฟืน (ค่าหิ้ว) ค่าแรงงาน ค่าน้ำค่าไฟ และค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร เช่น ค่าหีบห่อ เป็นต้น

2. การพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัค

การพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัค มีการพัฒนาด้านวัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชีและระยะเวลาในการจัดทำบัญชี จากเดิมกลุ่มเกษตรกรประสบปัญหาความท้อใจในการบันทึกบัญชีที่มีแต่รายจ่ายและไม่สามารถลดรายจ่ายได้ เมื่อได้มีการติดตามผลการบันทึกบัญชีและทราบปัญหาดังกล่าว วิทยากร นักวิจัย และชุมชนจึงร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสนใจในการบันทึกบัญชี โดยเปลี่ยนแปลงเป้าหมายของการทำบัญชีจากการบันทึกบัญชีเพื่อทบทวนรายจ่ายของครัวเรือนเป็นการฝึกนิสัยของลูก โดยให้ลูกมีส่วนร่วมในการบันทึกบัญชี ให้ลูกรับรู้รายรับรายจ่ายของครอบครัว เป็นการปลูกฝังให้ลูกรู้จักใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดตามแนวพระราชดำริ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการพัฒนาด้านระยะเวลาในการจัดทำบัญชี จากการสนทนากลุ่มมีการนำเสนอระยะเวลาของการบันทึกบัญชีของแต่ละครอบครัวที่แตกต่างกันไป ทำให้ครอบครัวที่มีปัญหาในเรื่องระยะเวลาการบันทึกบัญชี ได้นำรูปแบบของการทำบัญชีที่เหมาะสมกับครอบครัวของตนเองมาใช้เป็นแนวทางการบันทึกบัญชี เช่น บางครอบครัวจดบันทึกบัญชีทุกวัน บางครอบครัวจดบันทึกบัญชีทุกสัปดาห์ การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนบันทึกบัญชีครัวเรือน นับว่าประสบความสำเร็จพอสมควร

เนื่องจากมีชุมชนส่งสมุดบัญชีเข้าประกวดและผลของการบันทึกบัญชีทำให้ชุมชนสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและเป็นกำลังใจในการหารายได้เข้าสู่ครอบครัวได้มากขึ้น

3. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวักที่ตำลึงโขบแห่ง เป็นกลุ่มเกษตรกรรุ่นแรกที่รวมกลุ่มกันตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร นำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้สร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจ กลุ่มเกษตรกรควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะ การที่กลุ่มเกษตรกรได้มีการเข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีทำให้กลุ่มเกษตรกรได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางบัญชีระหว่างกลุ่มเกษตรกรด้วยกัน และระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับวิทยากร ทำให้กลุ่มเกษตรกรเห็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีต้นทุนมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการความรู้ทางบัญชีของกลุ่มเกษตรกร จะช่วยพัฒนาวิสาหกิจกลุ่มเกษตรกรในการผลิตผลิตภัณฑ์ตำลึงโขบแห่งสีทองของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน ได้อย่างชัดเจน ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพการทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกร พบว่ากลุ่มเกษตรกรมีความรู้ในการจัดทำบัญชีจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรดีพอสมควร
2. จากการพัฒนาการจัดทำบัญชีของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรได้นำความรู้ที่มีอยู่เดิมและจากการเข้าร่วมโครงการมาแก้ปัญหการบันทึกบัญชีทำให้กลุ่มเกษตรกรได้เห็นตัวเลขค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น อีกทั้งกลุ่มเกษตรกรได้นำแนวคิด เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้กลุ่มเกษตรกรเกิดความตระหนักในเรื่องการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักใช้เงินและออมเงิน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)
3. จากการบันทึกบัญชีมาใช้เป็นแนวทางในการหารายได้ทำให้กลุ่มเกษตรกรมีรายได้ที่แน่นอนสม่ำเสมอมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าหากเกษตรกร มีความรู้ ความเข้าใจ และมีการจดบันทึกบัญชีอย่างถูกต้องสม่ำเสมอ ก็จะสามารถช่วยให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีวินัยทางการเงิน รู้จักวิธีการบริหารการเงินการบัญชีของตน รู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัดและรู้จักการออม รวมทั้งใช้เป็นข้อมูล

ในการวางแผนประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ อันเป็นการสร้างโอกาสให้กับเกษตรกรให้สามารถชำระหนี้ได้ และพึ่งตนเองได้ในที่สุด (จุฑามาส พันธุ์รงค์, 2546) สำหรับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มเกษตรกรและวิทยากรเกี่ยวกับต้นทุนค่าใช้จ่าย ทำให้กลุ่มเกษตรกรเห็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีต้นทุนมากขึ้น ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชน มีการบันทึกบัญชีเฉพาะค่าแรงซึ่งเป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นทุกวัน

ผู้วิจัยเคยทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกลุ่มหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านใหม่ฝ่ายหิน ซึ่งตั้งอยู่ติดกับกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้ว แต่ทั้งสองหมู่บ้านมีรูปแบบการทำบัญชีที่ต่างกัน เนื่องจากบริบทของชุมชนที่ต่างกัน อาทิ บ้านใหม่ฝ่ายหินมีรายได้หลักจากการทำไม้แกะสลักซึ่งมีรายได้ที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี ทำให้ชุมชนบ้านใหม่ฝ่ายหินสามารถบันทึกบัญชีได้อย่างต่อเนื่องทุกวัน แต่บ้านเหมืองแก้วมีรายได้หลักจากการทำไม้ไผ่เป็นผลไม้ที่ออกผลตามฤดูกาล ทำให้ชุมชนบ้านเหมืองแก้วมีรายได้ที่ไม่สม่ำเสมอ ดังนั้นรูปแบบของการทำบัญชีจึงอาจจะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและสภาพเศรษฐกิจของแต่ละชุมชน ดังนั้นจึงตรงกับทฤษฎีการวิจัยเชิงคุณภาพ (สุรางค์ จันทวานิช, 2539) ที่ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพไม่ใช่ข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นข้อมูลในเรื่องของความคิด ความเชื่อ การรับรู้ของบุคคล และการพยายามทำความเข้าใจความหมายของพฤติกรรมและการกระทำของสมาชิกของกลุ่มเป้าหมาย เน้นความสำคัญของบริบททางสังคมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่คนไทยหลายคนอาจจะไม่เข้าใจ แม้จะได้ยินบ่อยและเหมือนจะเข้าใจมาตลอด ทุกคนล้วนแต่มองว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่น่ายกย่อง แต่เมื่อขาดความเข้าใจเสียแล้ว จึงยังมีน้อยรายที่จะนำมาปฏิบัติจริง ดังนั้นคนไทยทุกคนจึงควรทำความเข้าใจและนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมชัดเจนอย่างจริงจัง เพื่อให้การก้าวอย่างในชีวิตเป็นไปอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง มั่นคงและยั่งยืน กระทั่งสามารถสร้างความสุขให้กับชีวิตในที่สุด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งค้นหาทฤษฎีของกลุ่มเป้าหมาย หรือแสวงหาระบบความคิดของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเข้าใจความเป็นจริงของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการทำการกิจกรรมทุกครั้งต้องมีการวางแผนเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายทุกครั้ง เพื่อให้ทราบความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย และต้องมีการติดตามอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว มิฉะนั้นจะแก้ปัญหามาไม่ทัน เช่น นักวิจัยได้อบรมการทำบัญชีในเดือน

มกราคม และติดตามการบันทึกบัญชีในเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้ทราบปัญหาและหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชนได้อย่างทันทั่วทั้งที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรจะขยายผลไปสู่หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ทุกคนมีการพัฒนาพฤติกรรมการใช้เงิน
2. ควรจะขยายผลไปสู่วิทยาลัยอื่น เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร นำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้สร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ พร้อมทั้งสร้างระบบบ่มเพาะวิสาหกิจกลุ่มเกษตรกรควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะ

